

בתי ספר יסודיים במערכת החינוך

'נקי במרחב הציבורי'

בהשראת המיזמים "קחו אתכם את הזבל" ו"המהפחנים"

מהלך בית ספרי

מרכיבי התוכנית

- **ידע** - ההשלכות של השארת פסולת אישית במרחב הציבורי על מגוון המינים, השלכות של תרבות הצריכה.
- **מיומנויות** - מתוך תפיסת הלמידה המתחדשת: אוריינות מדעית, חשיבה ביקורתית, חשיבה יצירתית, כישורים חברתיים ורגשיים, אוריינות דיגיטלית.
- **ערכים** - אחריות אישית, אחריות סביבתית, כבוד לסביבה ולאדם, ערבות הדדית, מעורבות חברתית, אכפתיות, שמירה וטיפוח הסביבה.
- **שינוי עמדות** - מ"יש מי שמנקה אחריי" ("המבול אחריי") ל"אני לא משאיר פסולת כי..." (אכפת לי, אני שומר על הסביבה), אני קונה רק מה שאני צריך (ולא כל מה שאני רוצה).
- **שינוי ההתנהגות** - דוגמא אישית ופעולות אקטיביסטיות בקהילה.

מהלך בית ספרי

באחריות המנהל/ת וצוות המורים לקדם את התכנית בבית ספרם.

משימות

1. מנהל/ת: בחירת צוות מוביל, רצוי שיכלול רכז חברתי/ מורה למדע וטכנולוגיה/מורה לגיאוגרפיה אדם וסביבה.
2. הצוות הנבחר מלמד את הסדנה המוצעת בחדר המורים לכלל המורים. את אותה סדנה אפשר ללמד בכיתות באופן מותאם גיל.

הסדנה המוצעת

הסדנה עוסקת בחוויה רגשית המעוררת רגשות כלפי יופי, טבע ורווחה נפשית ואט-אט מתחילה להציף את הבעיה של הלכלוך במרחב הציבורי ואתרי טבע לא נקיים, פגיעה בבעלי חיים ועוד. הפעילות מזמנת חשיבה ביקורתית, קוראת לשינוי עמדות ולפעילות אקטיביסטית להתנהלות אחרת בעת היציאה למרחב הציבורי.

הסדנה כוללת:

1. רציונל-הצהרת כוונות.
2. מצגת מלווה סדנה-נקי במרחב הציבורי
3. קובץ הסבר מלווה למצגת-הנחיות לכל שקופית

הצעות לפעילויות בכיתות

1. הצגת המיזם 'נקי במרחב הציבורי' - נחזיר את הפסולת הביתה, פעילות שתועבר על ידי מחנכי הכיתה בעקבות הסדנה שיעברו בחדר המורים. המצגת יכולה לשמש את המורים להצגת הבעיה בפני התלמידים.
2. בעקבות הפעילות 'נקי במרחב הציבורי' אנו ממליצים לאפשר לתלמידים לכתוב סיסמאות המבטאות את חשיבות האחריות האישית לניקיון במרחב הציבורי.
3. התלמידים ישגרו בביתם את המסר לאחריות אישית לניקיון המרחב הציבורי ויצטלמו עם בני המשפחה עם המסר: 'נקי במרחב הציבורי'.
4. יצירת קולאז' כיתתי של תמונות משפחתיות עם המסר 'נקי במרחב הציבורי' ופרסומו באתר בית הספר תחת הכותרת 'גם אנו שומרים את המרחב הציבורי נקי'.
5. כתיבת אמנה בית ספרית ובה הבעת התחייבות להתנהגות אחראית וקריאה לשמירה על המרחב הציבורי נקי בעת טיול משפחתי/פרטי/בית ספרי. מומלץ לייצר עותק של האמנה לכל כיתה ולהחתיים תלמידים והורים, למשל ביום הורים.
6. בתי ספר שיתעדו את פעילותם בנושא, ויכלו להירשם [בקישור זה](#) כדי לפרסם באתר משרד החינוך.
7. צילום סל פיקניק לפני היציאה לפיקניק / צילום של מקום הפיקניק נקי בסיום הפעילות.
8. פעילויות בנושאים החשובים של 'צמצום בזבוז מזון' ו'צריכה נבונה' ניתן למצוא באתר הקיימות.
9. ניסוח כללים לאורח חיים בית ספרי, כגון: שקית אישית לאשפה בטיולים, כיתה נקייה, בקבוק שתייה רב פעמי וכדומה.
10. בעקבות הפעילות התלמידים יכולים לפנות לרשות המקומית (עירייה או מועצה) ולהעלות הצעות או בקשות. למשל: הוספת פחים להפרדה במקור בבתיים, שלטי הסברה ועוד).
11. לאורך הפעילות מומלץ להטמיע מיומנויות מטה קוגניטיביות - חשיבה רפלקטיבית הכוללת: תכנון, ניהול התהליך, ניטור (בדיקה של עצמי תוך כדי), איתור ותיקון שגיאות והערכה. כל זאת יכול לבוא לידי ביטוי בכתיבת כתבות, כתיבת טיעונים ועוד.

כתיבה ועריכה: טלי אמבר חציר, חני פלג וחגית ענתר, מדריכות חינוך לקיימות, משרד החינוך

קראו והאירו:

חני יחזקאל, דנית אוליאש, מדריכות חינוך לקיימות, משרד החינוך
חגית פרחיה חכם, מנהלת מרכז הדרכה ארצי פדגוגי טכנולוגי, מינהל חברה ונוער, משרד החינוך
אורית צאירי, ממונה על החינוך החברתי ערכי ביסודי, משרד החינוך
פרופ' מיכל ציון, ראש התכנית לחינוך מדעי טכנולוגי, הפקולטה לחינוך, אוניברסיטת בר אילן ויו"ר המיזם "קחו אתכם את הזבל"
ד"ר גולי אורטל עברי, חברת צוות במרכז המורים הארצי לחינוך סביבתי ולקיימות, הפקולטה לחינוך למדע וטכנולוגיה, הטכניון וראש צוות החינוך של המיזם "קחו אתכם את הזבל"

*תכנית "המהפחנים" נכתבה על ידי ממונות ארציות על אשכולות ותפוחי פיס למדעים, אורנה בן עטר וחגית מזרחי וחני פלג, ממונה ארצית על החינוך לקיימות, משרד החינוך.